

JULKILAUSUMA

Kunnalliset esteettömyysasiamiehet Espoosta, Laitilasta, Lappeenrannasta, Tampereelta ja Turusta ovat kokoontuneet Turussa 27.10.2008. Yhteiskokous on ollut ensimmäinen ja siinä on keskusteltu esteettömyysasiamiehen työstä eri paikkakunnilla.

Asiamiesten tehtävänä on valvoa esteettömyyden toteutumista lain, ohjeiden ja kunnan asettamien tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskunta on esteetön, kun jokainen ihminen voi iästä, sukupuolesta, terveydentilasta tai sosiaalisesta, psyykkisestä ja fyysisestä toimintakyvystä riippumatta osallistua yhteiskunnan toimintaan. Ympäristöä ja rakennettua tilaa pidetään esteettömänä silloin kun tämä tavoite toteutuu käytännössä. Esteettömyys ei siis ole pelkästään liikkumisen, vaan myös kuulemisen, näkemisen ja ymmärrettävyyden esteettömyyttä. Se on yhteiskunnan laadun ja toimivuuden mittari.

Esteettömyys on tärkeä työkalu toteutettaessa kestävän kehityksen vaatimuksia. Esteettömyys on välttämätön ominaisuus myös elinkaariajattelussa. Sekä kestävän kehityksen että elinkaariajattelun tarkoituksena on ihmisten hyvinvoinnin edistämisen lisäksi saada aikaan huomattavia yhteiskunnallisia säästöjä, lähinnä sosiaali- ja terveystalouden osalla. Turhien korjaus- ja muutostöiden välttäminen saa aikaan säästöjä muillakin yhteiskunnan sektoreilla. Ennen muuta esteettömyydellä parannetaan kaikkien, myös vammattomien ihmisten, elämän laatua.

Tämän päämäärän toteuttamiseksi kunnalliset esteettömyysasiamiehet ovat päättäneet antaa seuraavan julkilausuman.

Rakennusten esteettömyydestä

Rakentamismääräyskokoelmassa annetaan määräykset ja ohjeet esteettömyydestä rakennuksesta. Laki velvoittaa noudattamaan sen määräyksiä. Ohjeiden noudattaminen on harkinnanvaraista. Kuitenkaan pelkkien määräysten noudattaminen ei riitä takaamaan sitä, että julkisesta rakennuksesta tulisi toimivalla tavalla esteetön eli saavutettava. Tapauskohtaisesti tarpeellisia ohjeita ei vapaaehtoisesti osata noudattaa. Sen johdosta kunnallisten esteettömyysasiamiesten mielestä ainakin osa ohjeita, esteettömyyden toteutumisen kannalta välttämättömimmät, tulee muuttaa määräyksiksi.

Yli 60 % uusistakin asunnoista on pientaloissa. Kunnalliset esteettömyysasiamiehet tuovat julki erityisen huolensa niiden esteellisydestä. Rakennusvalvontaviranomaisten nykyinen käytäntö on hyväksyä pientalot ilman lain edellyttämää esteetöntä sisäänkäyntiä. Sitä ei korvaa irrallinen luiska, koska luiskaa ja sen toimivuutta ei loppukatselmuksessa varmisteta. Pientalojen esteettömyys ei ole ainoastaan mahdollista vammaista asukasta varten, vaan palvelee muitakin talossa käyviä, vaikkapa huonosti liikkuvia isovanhempia, mutta myös asukkaita vaikkapa lastenvaunujen siirtämisessä sisään ja ulos.

Hyvällä suunnittelulla sisäänkäynnit voidaan lähes aina toteuttaa esteettöminä. Pientaloteollisuuden etu ei saa olla tärkeämpi kuin asukkaiden etu.

Ulkotilojen esteettömyydestä

Käytännön ohjeisto ulkotilojen suunnittelusta on syntynyt vuonna 2004 Helsingin, Espoon, Joensuun, Tampereen, Turun ja Vantaan kaupunkien yhteistyönä esteettömään suunnitteluun, rakentamiseen ja kunnossapitoon keskittyneen SuRaKu-projektin tuloksena. Kunnalliset esteettömyysasiamiehet esittävät, että nämä ns. SuRaKu-ohjekortit muodostetaan Rakentamismääräyskokoelman kaltaiseksi velvoittavaksi määräyskokoelmaksi. Siten on mahdollista saada aikaan koko maata koskevat yhtenäiset ulkoalueita koskevat normit. Tämä on hyvin tärkeää kaikille eri tavoin vammaisille. Etenkin näkövammaisten turvallinen liikkuminen missä päin Suomea tahansa edellyttää sitä. Eri pintamateriaalien sokeille antama informaatio ei saa olla erilainen eri paikkakunnilla.

Kunnallisesta esteettömyystoiminnasta

Esteettömyysasiamiehen tulee mm. käynnistää ja ylläpitää yhteydenpitoa sekä kunnallisten että yksityisten suunnittelijoiden, rakentajien ja käyttäjien kesken ja luoda toimiva järjestelmä esteiden välttämiseksi luonnollisena osana kaupungin hallintoa. Lisäksi hänen tulee kouluttaa, neuvoa ja opastaa kaikissa esteettömyyteen liittyvissä asioissa. Tehtävä edellyttää monialaista asiantuntemusta ja asioihin keskittymistä. Siksi kunnalliset esteettömyysasiamiehet toivovat, että kaikki kunnat nimeäisivät esteettömyysasiamiehen. Saavutettava, esteetön yhteiskunta toteutuu ja yhteiskunnallisiin säästöihin päästään, kun esteettömyys kuuluu itsestään selvänä osana kunnan jokaisen hallintokunnan toimintaan.

Turussa 27.10.2008

Jaana Länkelin
Espoon kaupungin esteettömyysasiamies

Pekka Askola
Laitilan kaupungin esteettömyysasiamies

Mauri Backman
Lappeenrannan kaupungin esteettömyysasiamies

Jukka Kaukola
Tampereen kaupungin vammais- ja esteettömyysasiamies

Heikki O Haulisto
Turun kaupungin esteettömyysasiamies